

Posudek diplomové práce Niny Lapáčkové

Francouzské výplňkové konstrukce (étoffement) jako translatologický a lingvistický problém

(FF JU České Budějovice, 2012, 115 stran)

Cílem práce Niny Lapáčkové je prozkoumat problém tzv. výplňkových konstrukcí (étoffement), které jsou za specifických okolností využívány jako nástroj k vytváření ekvivalentních textů v překladatelské praxi.

Diplomantka nejprve podává přehled definic pojmu étoffement, které nachází v relevantní odborné literatuře (Tionová, Radina, Vinay-Dalbert, Šabršula, Malblanc). Zároveň zmiňuje i komplementární pojem dépouillement. Představuje jednotlivé typy étoffement a na závěr kapitoly upřesňuje, v jakém významu bude ona sama ve své práci pojem užívat: omezuje jej pouze na posílení (vyplnění, explicitaci) předložky v jazyce zdrojovém komplexnější explicitní konstrukcí v jazyce cílovém. Uvítal bych, kdyby pro informace o gramatických jevech (tedy nikoli informace translatologické) diplomantka použila i jinou literaturu než pouze Hendrich a kol.

V praktické části pak vyhledává, rozebírá a třídí příklady étoffement nalezené v paralelním korpusu Intercorp. Příklady jsou tříděny podle slovnědruhové (či syntaktické) kategorie jednotek, které jsou při postupu étoffement užitý. Zdá se, že cílem postupu bylo kvantifikovat jednotlivé typy a zdokumentovat jejich využití na konkrétním korpusovém materiálu. K analýzám mám tyto poznámky, z nichž první je zásadního charakteru:

1) étoffement je definováno jako překladatelský postup, tudíž je směrové orientováno – viz jeho komplement dépouillement. Při analýzách je tedy třeba dbát na to, co je cílový a co je zdrojový jazyk. Diplomantka to zhusta neodlišuje a tak jsou některé příklady analyzovány jako étoffement, přestože se jedná o dépouillement (např. texty ze Syndicate (zde je ovšem situace ještě složitější), či české překlady fr. románů). Často užívá tvrzení „český překlad“ tam, kde je to naopak (str. 38, 45). apod. Analýzám to principiálně neškodí, ale je to terminologicky nedůsledné. Abychom se této nedůslednosti vyhnuli, bylo by dobré buď překladové směry odlišovat, nebo hovořit o vzájemných respondencích funkčních segmentů bez ohledu na směr překladu.

2) v kapitole 4.1. řadí k étoffement i příklady užití předložkových sousloví, v kapitole 5.3. pak tvrdí, že to ryzí příklad étoffement není. Jak tedy diplomantka nazírá problematiku předložkových sousloví?

3) některé analyzované příklady jsou z hlediska jejich příslušnosti k étoffement sporné. Např. 35/5 *forme* je respondentem *druh*, nikoli vyplněním předložky *o*; 41/1 výraz *capacité de résistance* je originálem, český respondent *odolnost* redukuje spojení nejspíše z důvodů eufonických (cf. *schopnost odolnosti*).

V kapitole 5 se diplomantka snaží nalézt odpověď na otázku, proč je možné některé segmenty v češtině vypustit, aniž se změní smysl výpovědi. Jednou z oblastí, kterou zkoumá, jsou tzv. kategoriální slovesa. Ovšem některé z příkladů, které uvádí, by za kategoriální sloveso ve vztahu k příslušnému substantivu být považovány zřejmě nemohly (*exister*, *opposer*, *subsister*). Jak diplomantka definuje kategoriální sloveso?

Pozor na opakující se nepřesnost v citaci *Francouzština pro pokročilé* (zřejmě má být *Francouzská mluvnice*), str. 70 a další.

Celkově se diplomantce podařilo problém *étoffement* komplexně představit a zdokumentovat. Přes dílčí nedostatky, které jsem v posudku zmínil, doporučuji práci k obhajobě a navrhuji klasifikovat známkou **velmi dobře**.

V Českých Budějovicích dne 20. ledna 2012

PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D

